ધારણ કરે તો ધર્મ

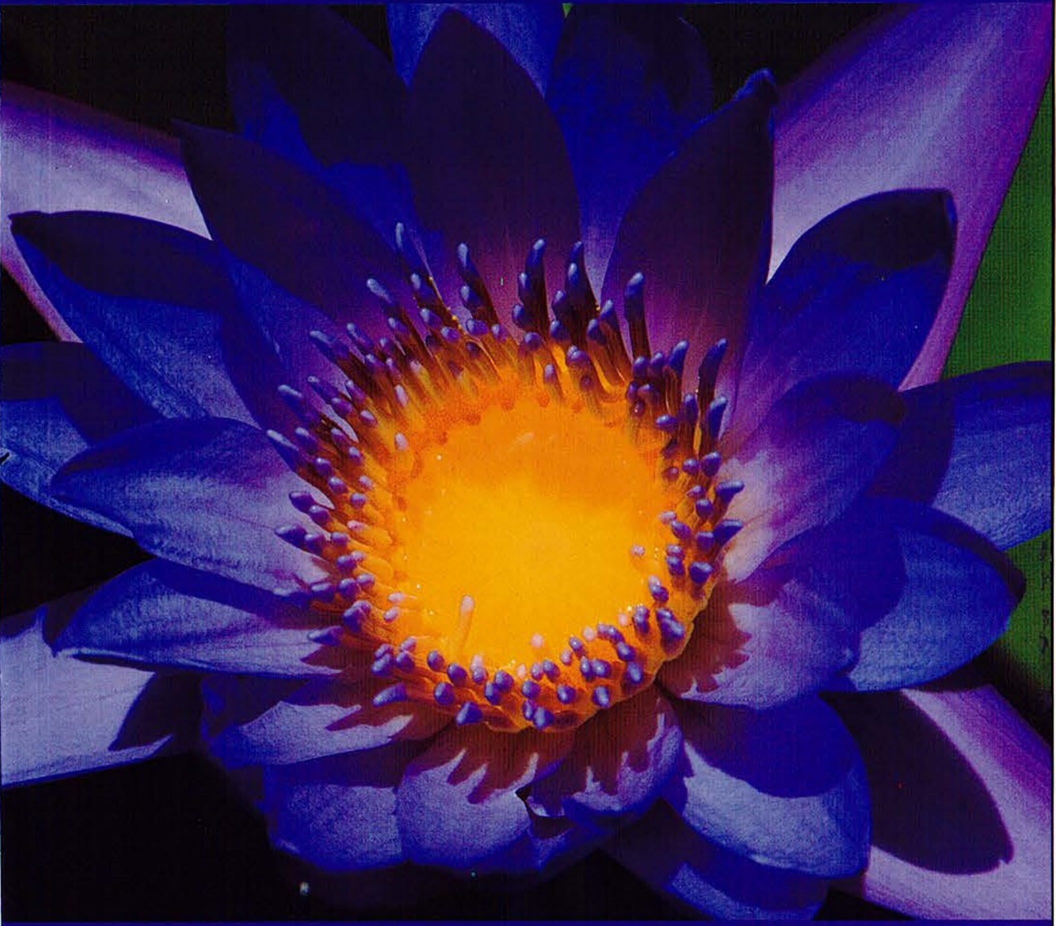

આચાર્ય સત્યનારાયણ ગોયન્કા

ધારણ કરે તો ધર્મ

આચાર્ય સત્યનારાયણ ગોયન્કા લિખિત
હિન્દી પુસ્તકનો ગુજરાતી અનુવાદ

વિપશ્યનાચાર્ય શ્રી સત્યનારાયણ ગોયન્કા

વિપશ્યના વિશોધન વિન્યાસ

ધમ્મગિરિ, ઈગતપુરી

G06 - ધારણ કરે તો ધર્મ

© વિપશ્યના વિશોધન વિન્યાસ
સર્વાધિકાર સુરક્ષિત

પ્રથમ આવૃત્તિ : ડિસેમ્બર ૨૦૦૧
પુનર્મુદ્રણ : ૨૦૧૦, જુલાઈ ૨૦૧૪

કિંમત રુ : ૮૦/-

ISBN 81-7414-225-X

પ્રકાશક :
વિપશ્યના વિશોધન વિન્યાસ
ધમ્મગિરિ, ઈગતપુરી-૪૨૨૪૦૩
જિલ્લો-નાસિક, મહારાષ્ટ્ર
ફોન : ૦૨૫૫૩-૨૪૪૯૯૮, ૨૪૪૦૭૬,
૨૪૪૦૮૬, ૨૪૪૧૪૪, ૨૪૪૪૪૦,
Email : vri_admin@vridhamma.org
Website: www.vridhamma.org

મુદ્રક :
અપોલો પ્રિંટિંગ પ્રેસ
જી-૨૫૯, સીંકોફ લિમિટેડ, ૬૯ એમ.આય.ડી.સી.,
સાતપુર, નાસિક-૪૨૨૦૦૭, મહારાષ્ટ્ર

અનુક્રમણિકા

પ્રકાશકીય ૫

૧. ભગવાન બુદ્ધ અને તેમની શિક્ષા ૯

નિર્મળ ધર્મ ૧૮

ધર્મને સમજીએ ૨૩

ધર્મ સનાતન ૨૮

૨. બુદ્ધ અને ધર્મ ૩૪

વાસ્તવિક બ્રહ્મયાન ૩૪

ધર્માચરણ એ જ બ્રહ્માચરણ ૩૭

ધર્મ ધારણ કરો ૩૯

અમિત અસીમ ધર્મ ૪૩

સાચો અહિંસક ૪૬

શુદ્ધ ધર્મનું આચરણ ૪૯

બુદ્ધ કોને કહેવાય છે ૫૨

ધારણ કરીએ તો ધર્મ ૬૦

૩. આંખે જોયેલું વિવરણ ૬૭

બ્રહ્માયુ ધન્ય થયો ૭૫

૪. અસીમ કરુણાનિધાન ૮૨

રક્ત-રંજિત યજ્ઞ ૮૩

૫. વધે પારમિતા ક્ષાંતિની ૯૪

પુત્ર-વિયોગ ૯૪

પત્ની-વિયોગ ૯૮

મોટાભાઈનો વિયોગ ૯૯

પિતામહ-વિયોગ ૯૯

પિતા-વિયોગ ૧૦૦

૬. ધર્મ-સમન્વિત (ધર્મમય) ૧૦૨

૭. કાદવમાં કમળ ખીલ્યું ૧૦૮

નગરશોભિની ધર્મશોભિની બની ૧૧૨

૮. પુરુષાર્થી કૌમારભૃત્ય ૧૨૦

જીવકની પ્રસિદ્ધિ ૧૨૫

રાજગૃહનો નગરશેઠ ૧૨૫

કાશીનો શ્રેષ્ઠિપુત્ર ૧૨૬

રાજા પ્રદ્યોત ૧૨૭

ભગવાન બુદ્ધને શાલવસ્ત્ર ૧૨૯

૯. રાજકુમારી ચુંદીના પ્રશ્નો ૧૩૧

૧૦. અભાગી રાજકુમાર જયસેન ૧૩૬

ભ્રમિત જયસેન ૧૪૨

૧૧. મહાલી લિચ્છવી ૧૪૯

ધન્ય બની વૈશાલી ૧૫૫

૧૨. અનાથપિંડિક ૧૬૪

બુદ્ધદર્શન ૧૬૪

ધર્મદર્શન ૧૬૯

સંઘદર્શન ૧૭૫

દાન-ચેતના ૧૮૦

અનર્ઘ દાન ૧૮૮

૧૩. તથાગતનું પાર્થિવ શરીર ૧૯૫

પ્રકાશકીય

કલ્યાણમિત્ર શ્રી સત્યનારાયણજી ગોયન્કાનાં કેટલાંક ધર્મ-પુસ્તકો પ્રકાશિત થઈ ચૂક્યાં છે. તેમના અનેક લેખ, પ્રશ્નોત્તર તથા પ્રવચનોના અંશ સમાચારપત્ર-પત્રિકાઓ વગેરેમાં પ્રકાશિત થયા છે. શ્રી ગોયન્કાજીનાં પ્રવચન ઘણી ટીવી ચૅનલો પર પ્રસારિત થતાં રહે છે. આ બધાંથી અનેકાનેક લોકો પ્રેરણા પામી, શુદ્ધ ધર્મ તરફ આકર્ષિત થઈને, તેમના અથવા તેમના દ્વારા નિમાયેલ સહાયક આચાર્યોના માર્ગદર્શનમાં વિપશ્યના-ધ્યાનના દસ દિવસીય શિબિરોમાં સામેલ થઈને સાચા અર્થમાં ધર્મલાભી થયા છે. જૂના સાધકોને આ વિશાળ સાહિત્યથી ધર્મના ઊંડાણને સમજવાનું અને જીવનમાં ઉતારવાનું માર્ગદર્શન પ્રાપ્ત થાય છે.

પ્રમુખ વિપશ્યના કેન્દ્ર, ધમ્મગિરિ, ઇગતપુરીથી 'વિપશ્યના વિશોધન વિન્યાસ' સાધકોના લાભાર્થે 'વિપશ્યના' નામથી હિંદી અને અંગ્રેજીમાં પત્રિકાઓ પણ પ્રકાશિત કરે છે. પૂજ્ય ગુરુજીના લેખ, તત્સંબંધિત ધર્મવાણી અને તેમના સ્વરચિત દોહા 'વિપશ્યના' માસિક (હિંદી)નાં અવિભાજ્ય અંગ છે.

આ પત્રિકાઓમાં પૂજ્ય ગુરુજીના અનેક લેખ વિષયવાર ક્રમશઃ છપાયા. પરંતુ ક્યારેક ક્યારેક અન્ય પ્રાથમિકતાઓને લીધે વચ્ચે-વચ્ચે બીજા વિષયોના લેખ પણ પત્રિકામાં છપાતા રહ્યા છે. પ્રસ્તુત પુસ્તક ''ધારણ કરે તો ધર્મ''માં પૂજ્ય ગોયન્કાજીના એવા લેખોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે જેમાં ૨૬૦૦ વર્ષ પુરાતન ભારતની ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિમાં ધર્મને સાચા અર્થમાં સમજી, તેને ધારણ કરી, પોતાના લૌકિક તથા પારલૌકિક જીવનને સુખી બનાવવાનાં જીવંત ચિત્રાણ છે. આનાથી સમાજના દરેક વર્ગના લોકો લાભાન્વિત થયા. 'વિપશ્યના'ની એ જ કલ્યાણકારી વિદ્યા ભારતથી વિલીન થઈ ગયા બાદ બર્મામાં ગુરુ-શિષ્ય પરંપરા દ્વારા થોડાક જ લોકોમાં, પરંતુ પોતાના શુદ્ધ રૂપમાં જીવિત રહી, જે આજે પુનઃ જન-જનને

લાભાન્વિત કરી રહી છે કે જે ધર્મના સાર્વકાલિક સ્વરૂપને જ સ્પષ્ટ કરે છે.

આવા અણમોલ લેખોને સંગૃહીત કરી મોતીઓની માફક વીણી-વીણીને વિષયવાર પરોવવામાં કેટલીક વાતો વારંવાર દોહરાવવામાં આવી છે, પરંતુ ધર્મની વ્યાખ્યા અને સ્વરૂપને સ્પષ્ટ કરવા માટે એને દોહરાવવાનું ઉચિત જ લાગે છે. આ લેખમાળાનું દરેક મોતી એકબીજાથી જોડાયેલું રહીને પણ સ્વયં પોતાનામાં અલગ વિશિષ્ટતા ધરાવે છે. વિશ્વાસ છે કે પાઠક આ પ્રયાસથી ઊંચી પ્રેરણા મેળવી યથાસંભવ વિપશ્યના-શિબિરોમાં સામેલ થઈને ધર્મના વ્યાવહારિક અભ્યાસમાં ન કેવળ પોતાનું મંગલ સાધશે, પરંતુ અન્ય અનેકોના મંગલમાં પણ સહાયક બનશે. શ્રી ગોયન્કાજીના સાહિત્ય-સર્જનનો આ જ એક માત્ર ઉદ્દેશ છે.

પ્રકાશન સમિતિ
વિપશ્યના વિશોધન વિન્યાસ

ધારણ કરે તો ધર્મ

❒

ધારણ કરે તો ધર્મ હૈ, વરના કોરી બાત;
સૂરજ ઊગે પ્રભાત હૈ, વરના કાલી રાત.

ધારણ કરે તો ધર્મ